Dünyada ve Türkiye'de

Üniversitelerde Tütün Kontrolü Çalışmaları

Dr. Dilek ASLAN

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

diaslan.dr@gmail.com

4.3.2019 (HÜTF HSAD, NFES)

Çıkar çakışması beyanı

Herhangi bir kurum ve/veya kişi ile herhangi bir çıkar çakışmam bulunmamaktadır. (D. Aslan)

Amaç

Bu sunumun sonunda katılımcılar üniversitelerde tütün kontrolü çalışmalarının dünyada ve ülkemizdeki güncel durumu hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

Uygulamalar bütünü

Yaklaşım

Tütün üretimi-kullanımı/tüketimi zinciri

Üretim/ekim

İmalat

Geri dönüşüm

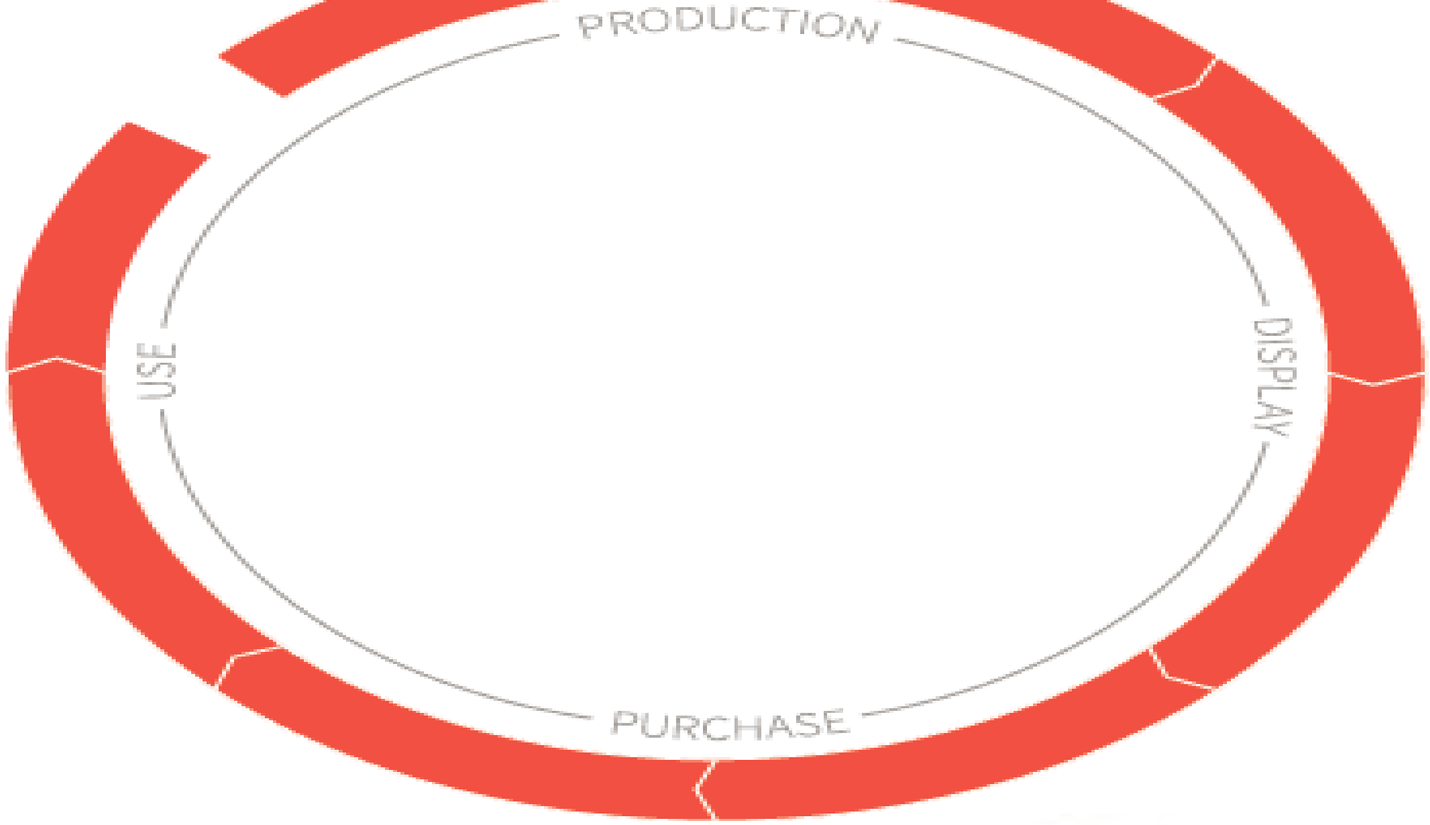

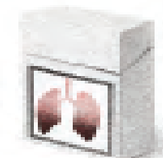

Paketleme-etiketleme

Kullanım

Tüketim

Pazarlama

Satış noktaları

Politikalar

https://files.tobaccoatlas.org/wp-content/uploads/2018/03/TobaccoAtlas_6thEdition_LoRes.pdf p 11.

Üniversitelerde tütün kontrolü…

Neden? (1)

- ✓Üniversite içinde nüfusun yapısı ve sayısı
- ✓Risk alma davranışı yüksek
  - ✓26 yaşına dek başlanmadığında ilerleyen yaşlarda başlama riski düşük (2012; Surgeon General Report)
- ✓Gelecek kuşakların tütünden uzak yaşaması (2012; Surgeon General Report)

https://www.tobaccofreecampus.org/why-become-smoke-and-tobacco-free

ttps://www.google.com/search?q=tobacco+free+university&rlz=1C1OPRA_enTR582TR622&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=nwTbhoSEy64KqM%253A%252Cz7ttsxMXicA53M%252C_&usg=AI4_-kRfr39ZvTMpROLJhWb-0NIBFHRQFw&sa=X&ved=2ahUKEwjg8vCi8uPgAhVy16YKHV3WB5oQ9QEwAHoECAcQBg#imgrc=WhG-M9XHOx0L-M

Report on Carcinogens, Tenth Edition; U.S. Department of Health and Human Services, Public Health Service, National Toxicology Program, December 2002.

Üniversitelerde tütün kontrolü…

Neden? (2)

- ✓Kullanıma başlamayı kolaylaştıran etkenler
- ✓Tütün kullanmayanların sağlık hakkı savunuculuğu
- ✓Tütün kullanan öğrencilerde hastalık profili farklılıkları; örneğin:
  - ✓Solunum sistemi hastalıkları
  - ✓Astım
  - ✓Akademik başarı düşüklüğü
    - ✓ Çevreye verilen zararlar (toprak kirliliği, izmarit, yangın vb)
- ✓Tütün endüstrisinin öncelikli hedefi

https://www.google.com/search?q=tobacco+free+university&rlz=1C1OPRA_enTR582TR622&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=nwTbhoSEy64KqM%253A%252C
kRfr39ZvTMpROLJhWb-0NIBFHRQFw&sa=X&ved=2ahUKEwjg8vCi8uPgAhVy16YKHV3WB5oQ9QEwAHoECAcQBg#imgrc=WhG-M9XHOx0L-M

Report on Carcinogens, Tenth Edition; U.S. Department of Health and Human Services, Public Health Service, National Toxicology Program, December 2002.

Üniversitelerde tütün kontrolü…

Neden? (3)

- ✓Kullanıma başlamayı kolaylaştıran etkenler
- ✓Tütün kullanmayanların sağlık hakkı s
- ✓Tütün kullanan öğrencilerde ha
  - ✓Solunum sistemi hastal
  - ✓Astım
  - ✓Akademik başa
  - ✓Diğer
    - ✓ Çevreye verilen zararlar (izmarit, yangın vb)

✓Dünyada sektörün %70'i dört ulus ötesi şirkete ait

✓Tütün endüstrisinin öncelikli hedefi

https://ac.els-cdn.com/B9780123739605003488/3-s2.0-B9780123739605003488-main.pdf?_tid=b89f353d-1c05-40db-9de8-345249062f5d&acdnat=1551691682_160a7268ca18ea95dd0b32d4c6fa27d3

Mackay J, Eriksen M, and Shafey O (2006) The Tobacco Atlas 2nd edition). Atlanta, Georgia: American Cancer Society.

Çevreye verilen zarar….

Yarım saatte yaklaşık 20 kişinin topladığı atık (1.3.2019)

Çevreye verilen zarar….

Malawi Kuzey Bölgesi

1992-2015 (2015 Landsat 8 image)

Tanzanya Batı Tabora Bölgesi

1999-2017 (2017 Landsat 8 image)

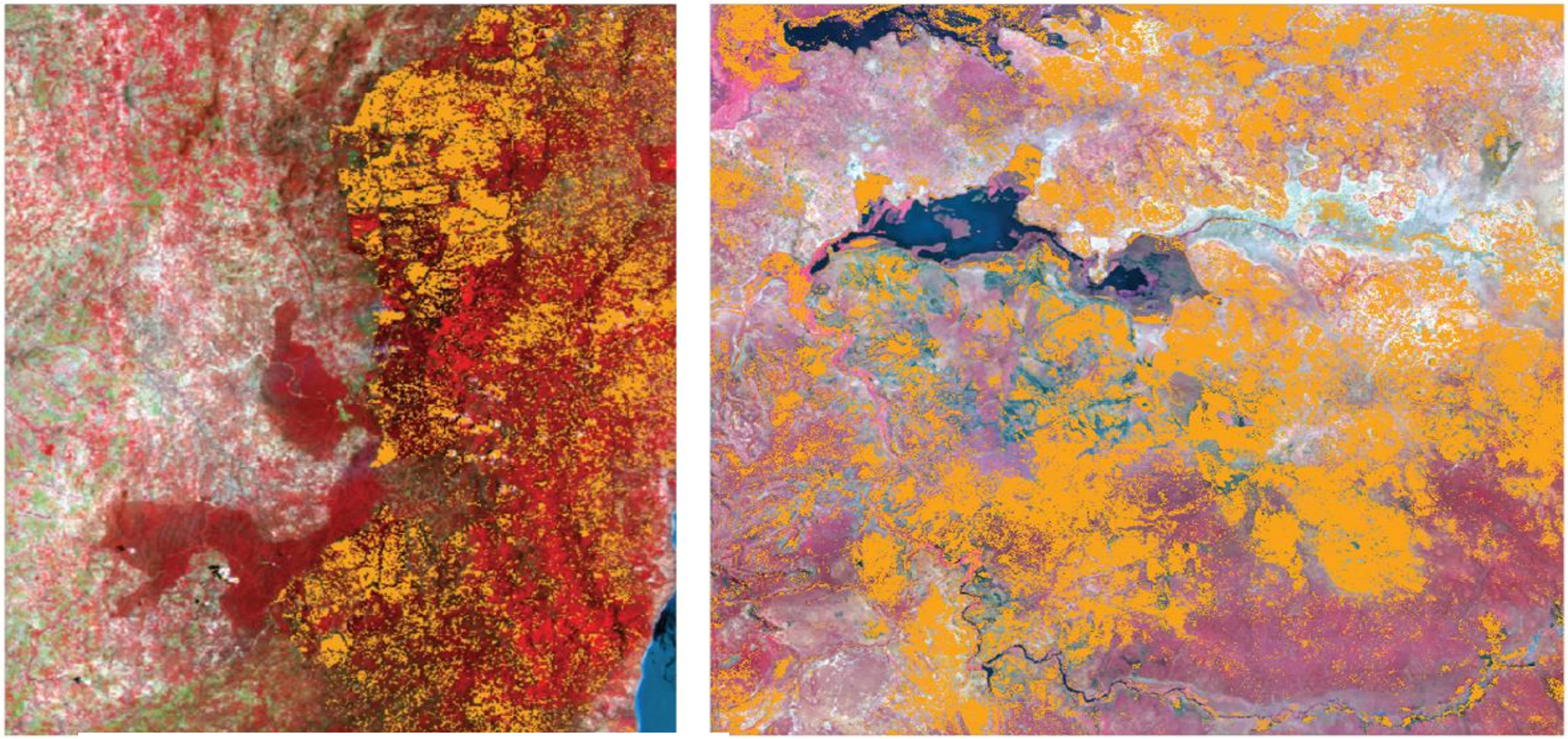

Bitki örtüsü kaybı

https://tobaccoatlas.org/topic/growing/

Dünyada tütün ekilen alanlar (hektar)

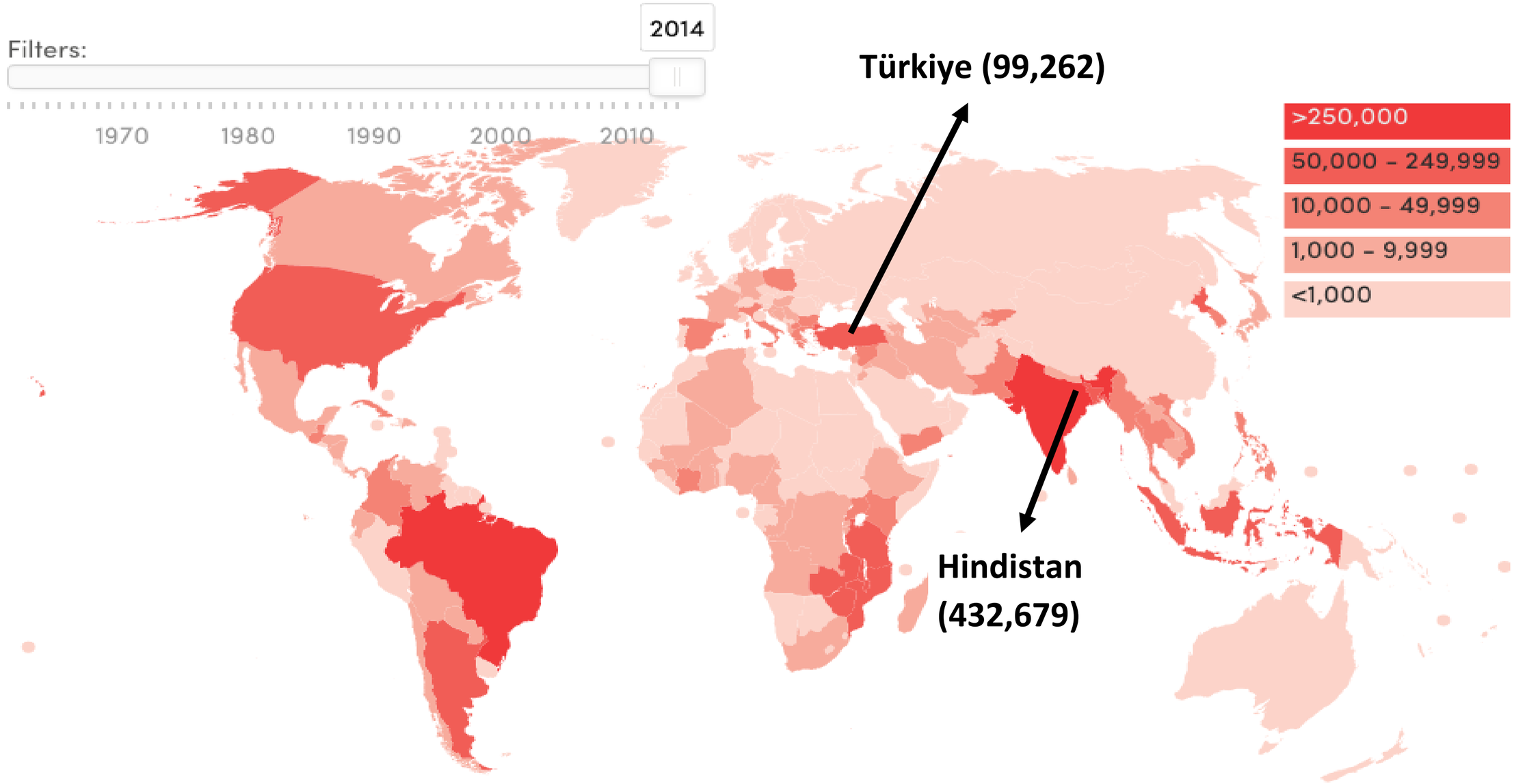

https://tobaccoatlas.org/topic/growing/

Tütün endüstrisi ne(ler) yapabilir?

- ✓Araştırma destekleri
- ✓Sosyal etkinliklere katkı/sponsorluk
- ✓Kariyer gelişimi programlarına destek
- ✓Sosyal sorumluluk projeleri
- ✓.....

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5775030/pdf/nihms919296.pdf

Tütün endüstrisi ve üniversiteler…

Thorax 2001;56:249

Nottingham University and British American Tobacco

J Britton, A Knox

Like many employees of Nottingham University we were both surprised and dismayed to learn in early December[1] that the University had decided to accept funding from British American Tobacco to establish an International Centre for Corporate Social Responsibility. Apparently the major focus of the International Centre will be the developing world, from which it is proposed to appoint a visiting Professor and to provide competitive scholarships for students from developing nations to study the "environmental responsibilities of multinational companies".[1]

We believe that this funding has been awarded in an attempt to gain respectability and credibility for an industry that is fundamentally unethical[2 3] at a time when the industry is having to expand into the developing world to replace markets currently being lost in more affluent countries.[2] A comprehensive discussion of the ethics of this decision and other comments relevant to the company involved have been presented elsewhere in the public domain[3 4] and we do not propose to add to these comments here. However, we do believe that accepting money from the tobacco industry degrades the reputation of our University and undermines the work of all with a commitment to the teaching of medicine and the promotion of public health.

JOHN BRITTON
ALAN KNOX
Executive Editors

1 Tobacco firm backs corporate ethics professorship. *Sunday Times*, 3 December 2000 (http:www.sunday-times.co.uk/news/pages/sti/2000/12/03/stibusnws01011.html).
2 Britton J. Tobacco: the epidemic we could all avoid. *Thorax* 1997;52:1021–2.
3 Chapman S. The ethics of the cash register: taking tobacco research dollars. *Tobacco Control* 2001;10:1–2.
4 Bates G. University of Nottingham takes £3.8m from BAT for a Centre for Corporate Social Responsibility (http://www.ash.org.uk/html/conduct/html/nottingham.html).

Nothingham Üniversitesi

ve

BAT

£3.8m

https://thorax.bmj.com/content/thoraxjnl/56/4/249.full.pdf
https://www.theguardian.com/uk/2000/dec/05/highereducation.education

Tütün endüstrisi ve üniversiteler…

ÖNEMLİ BİR REAKSİYON HAYIR !

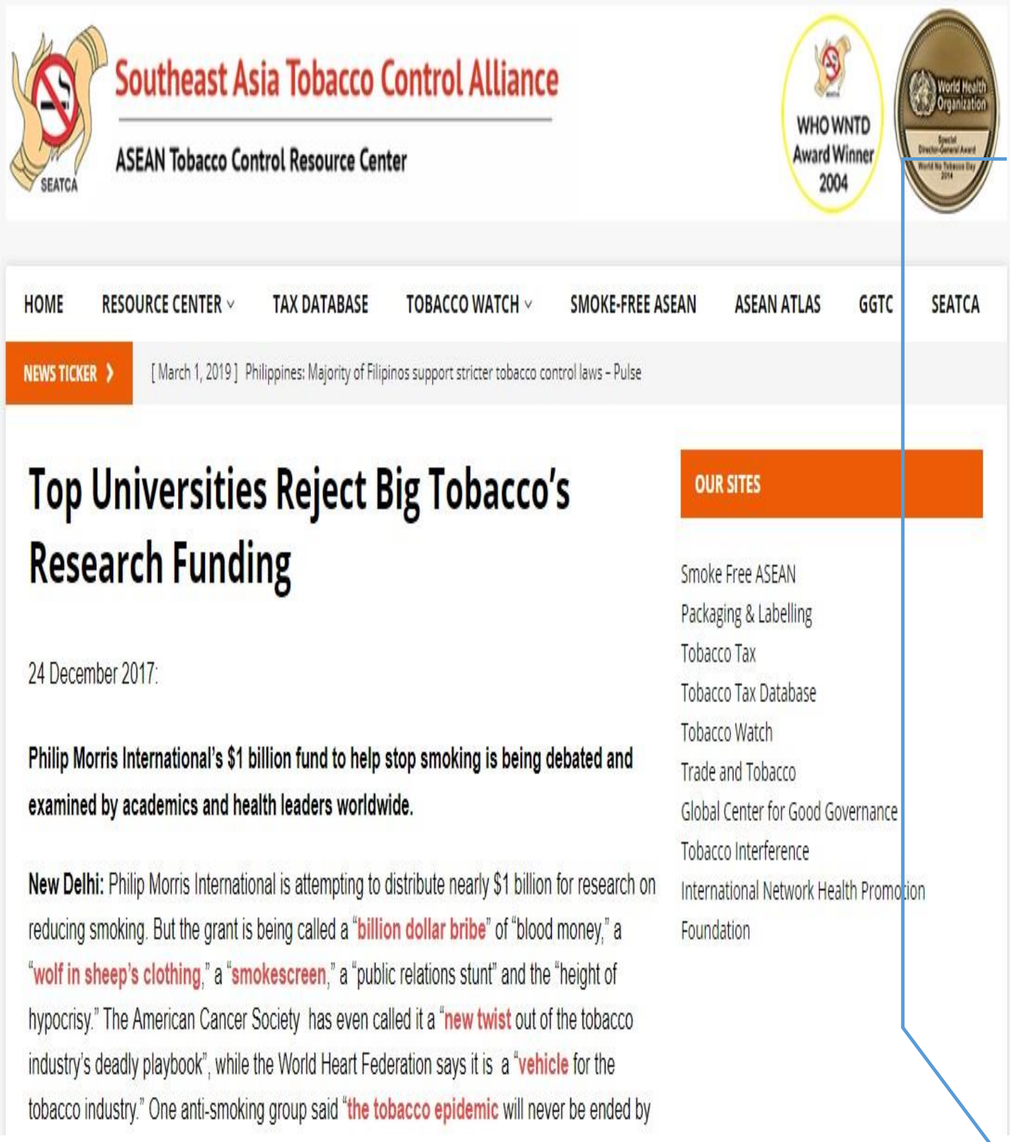

Southeast Asia Tobacco Control Alliance

ASEAN Tobacco Control Resource Center

SEATCA

WHO WNTD Award Winner 2004

World Health Organization

HOME | RESOURCE CENTER | TAX DATABASE | TOBACCO WATCH | SMOKE-FREE ASEAN | ASEAN ATLAS | GGTC | SEATCA

NEWS TICKER [March 1, 2019] Philippines: Majority of Filipinos support stricter tobacco control laws – Pulse

Top Universities Reject Big Tobacco's Research Funding

24 December 2017:

Philip Morris International's $1 billion fund to help stop smoking is being debated and examined by academics and health leaders worldwide.

New Delhi: Philip Morris International is attempting to distribute nearly $1 billion for research on reducing smoking. But the grant is being called a "billion dollar bribe" of "blood money," a "wolf in sheep's clothing," a "smokescreen," a "public relations stunt" and the "height of hypocrisy." The American Cancer Society has even called it a "new twist out of the tobacco industry's deadly playbook", while the World Heart Federation says it is a "vehicle for the tobacco industry." One anti-smoking group said "the tobacco epidemic will never be ended by

OUR SITES

- Smoke Free ASEAN
- Packaging & Labelling
- Tobacco Tax
- Tobacco Tax Database
- Tobacco Watch
- Trade and Tobacco
- Global Center for Good Governance
- Tobacco Interference
- International Network Health Promotion Foundation

Üniversitelerde araştırmaya 1 milyar ABD$ kaynak ayrıldığı ilan edildi.

Büyük üniversitelerden bu teklife net bir HAYIR !

(2017)

https://seatca.org/?p=11961

Tütün endüstrisi ve akademi ilişkisi?

- ✓Bilimsel bir dergide Ocak 2013 ve Haziran 2015 yılları arasında yayınlanan yazılar incelendiğinde (n=52);
  - ✓4/7 editör ve 14/37 editörler kurulu üyelerinin geçmişte herhangi bir tütün şirketi ile danışmanlık ilişkisi olduğu belirtilmektedir.
- ✓50/52 yazının yazarlarının tütün endüstrisi ile ilişkisi olduğu ifade edilmektedir.

Clayton Velicer, Gideon St. Helen, and Stanton A. Glantz, Tobacco papers and tobacco industry ties in Regulatory Toxicology and Pharmacology. J Public Health Policy 2018 February ;39(1):34–4.

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

Temel iki kavram

%100 **dumansız** (smoke-free) kampüs (dumanlı tütün ürünlerinin yasaklanması; iç ve dış mekanlar)

%100 **tütünsüz** (tobacco-free) kampüs (bütün tütün ürünlerinin yasaklanması; iç ve dış mekanlar)

https://www.tobaccofreecampus.org/why-become-smoke-and-tobacco-free

Dumansız ortamların yaratılmasının iki öncelikli amacı

- ✓Pasif etkilenimin önlenmesi (üçüncü el duman etkilenimi dahil)
- ✓Tütün kullanımının sosyal açıdan ‘kabul edilemez’ algısını güçlendirmek

https://files.tobaccoatlas.org/wp-content/uploads/2018/03/TobaccoAtlas_6thEdition_LoRes.pdf p 40.

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

Temel adımlar ne(ler)?

- ✓Arz
- ✓Talep
- ✓Bilgi
- ✓Tutum
- ✓Davranış

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

Temel adımlar ne(ler)?

- ✓ Tütün kontrolü çalışmalarının üniversite bünyesinde bir birim tarafından sürdürülmesinin sağlanması
- ✓ Tütünsüz üniversite politikasının öğrenim gören/çalışan/vb. bütün bileşenler tarafından içselleştirilmesi için eğitim ve farkındalık çalışmalarının yapılması ve sürdürülmesi
- ✓ Tütün bırakmak isteyenlere yönelik olarak bırakma hizmetlerinin herkes tarafından ulaşılabilir olmasının sağlanması
- ✓ İzleme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması

Eylem planı oluşturulması

Tütünsüz Yerleşke İçin Adım Adım Rehberi 2019 (Basımda)

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmalarının yüz güldürücü sonuçları var…

- ✓Yapılan çalışmalar uygulamalardan sonra kullanım sıklığı ve tutumda/yaklaşımda olumlu/istendik değişiklikleri işaret etmektedir.

Cooper TV, Cabriales JA, Hernandez N, Law J. A baseline assessment of attitudes toward tobacco free campus policies in a U.S./México border university. Addictive Behaviors 2016;60:223-7.

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

- ✓Uluslararası örnekler
  - ✓Daha önceki yıllarda başlayan girişimler/çalışmalar
- ✓Ulusal modeller de gelişme aşamasında

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16629236

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

DÜNYADAN ÖRNEKLER

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

- ✓ Uluslararası örnekler
  - ✓ Daha önceki yıllarda başlayan girişimler/çalışmalar

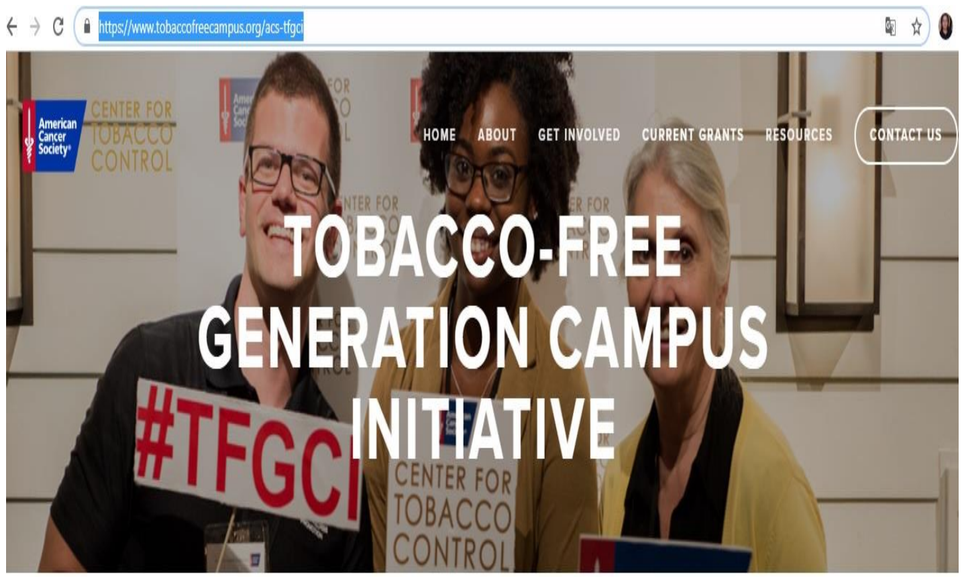

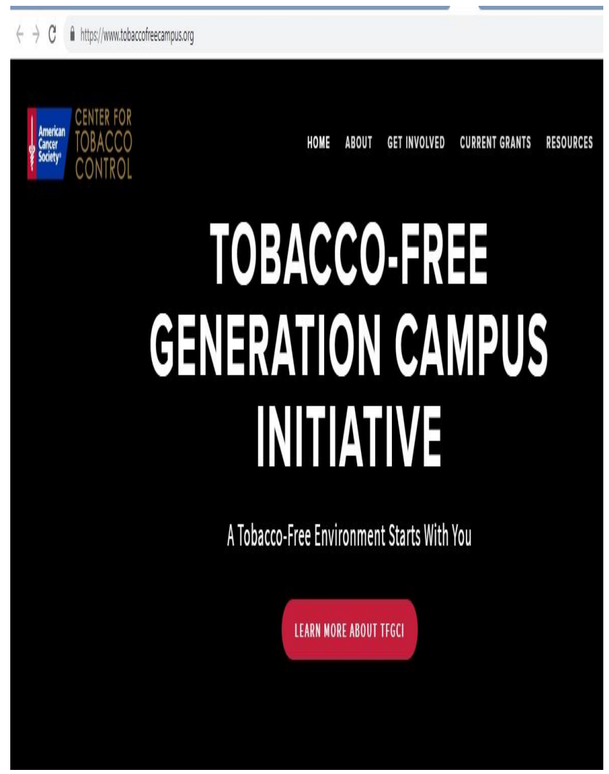

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16629236
https://www.tobaccofreecampus.org/
https://www.tobaccofreecampus.org/about-the-initiative

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

- ✓ABD kaynaklı bir rapora göre (2018) ABD'de;
  - ✓2164 dumansız kampüs
    - ✓ 1805'i %100 tütünsüz kampüs
    - ✓ 1741 (e sigara yasak)
    - ✓ 278 esrar yasak)

https://www.tobaccofreecampus.org/why-become-smoke-and-tobacco-free

ht://www.google.com/search?q=tobacco+free+university&rlz=1C1OPRA_enTR582TR622&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=nwTbhoSEy64KqM%253A%252Cz7ttsxMXicA53M%252C_&usg=AI4_-kRfr39ZvTMpROLJhWb-0NIBFHRQFw&sa=X&ved=2ahUKEwjg8vCi8uPgAhVy16YKHV3WB5oQ9QEwAHoECAcQBg#imgrc=WhG-M9XHOx0L-Mtps

Report on Carcinogens, Tenth Edition; U.S. Department of Health and Human Services, Public Health Service, National Toxicology Program, December 2002.

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

- ✓Uluslararası örnekler
  - ✓Daha önceki yıllarda başlayan girişimler/çalışmalar

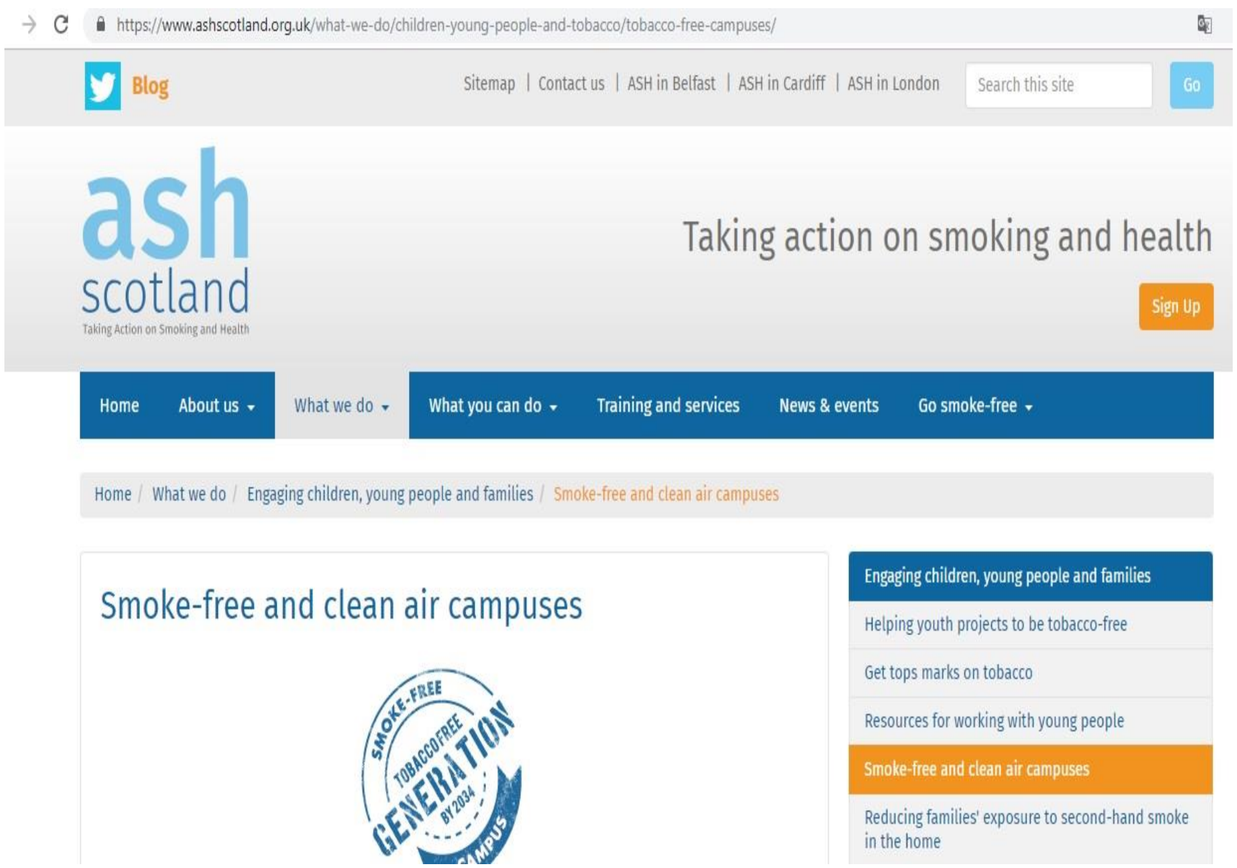

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

- ✓ Uluslararası örnekler
  - ✓ Daha önceki yıllarda başlayan girişimler/çalışmalar

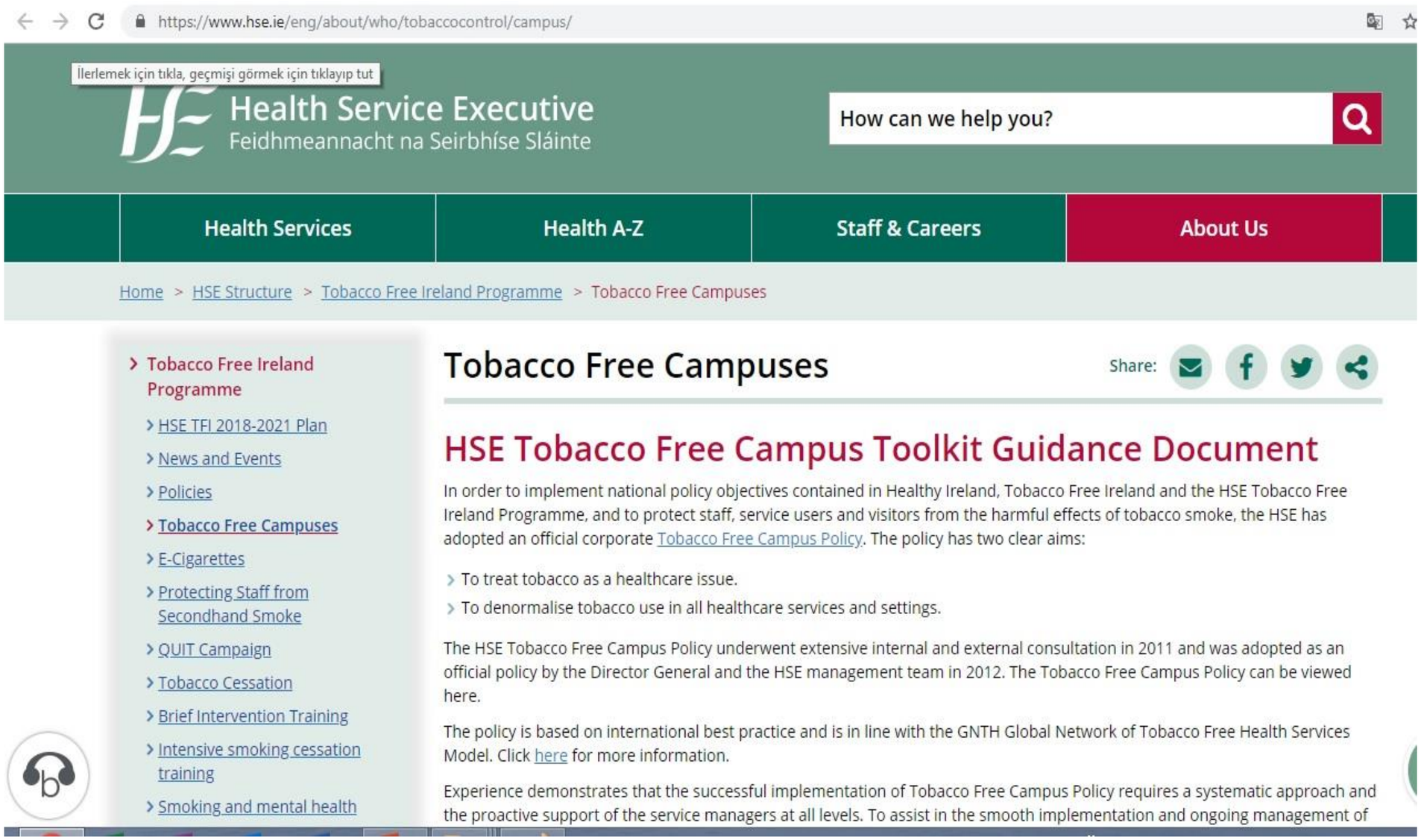

https://www.hse.ie/eng/about/who/tobaccocontrol/campus/

Tütünsüz üniversite/yerleşke çalışmaları

TÜRKİYE'DEN (seçilmiş/ulaşılabilmiş) ÖRNEKLER...

Ankara Üniversitesi

http://sisag.ankara.edu.tr/

Atılım Üniversitesi (2009)

Hürriyet Gündem Dünya Ekonomi Spor Arena Seyahat Video Kelebek

Atılım'da sigara karşıtı kampanya

Dila DİNÇ

Yorum yaz

ANKARA Valiliği, il Sağlık Müdürlüğü tarafından düzenlenen "Sigarayı Bırakalım" kampanyası Atılım Üniversitesi'nin mezuniyet töreninde başlatıldı. Atılım Üniversitesi'nin 2008-2009 Akademik Yılı Mezunları gerçekleştirilen bir törenle yeni hayatlarına "Merhaba" diyen 671 öğrenci "Sigarayı Bırakalım" kampanyasına ev sahipliği yaparak, kampanyaya desteklerinin tam olduğunu gösterdi.Sigaranın insan sağlığı ve çevreye verdiği zararların azaltılması amacıyla başlatılan kampanya, gerek öğrenciler, gerekse veliler tarafından yoğun ilgi gördü. Veli ve

http://www.hurriyet.com.tr/atilim-da-sigara-karsiti-kampanya-11976898

Bilkent Üniversitesi

25.4.2018 Senato Kararı: 1 Eylül 2022'den itibaren TÜTÜNSÜZ ÜNİVERSİTE

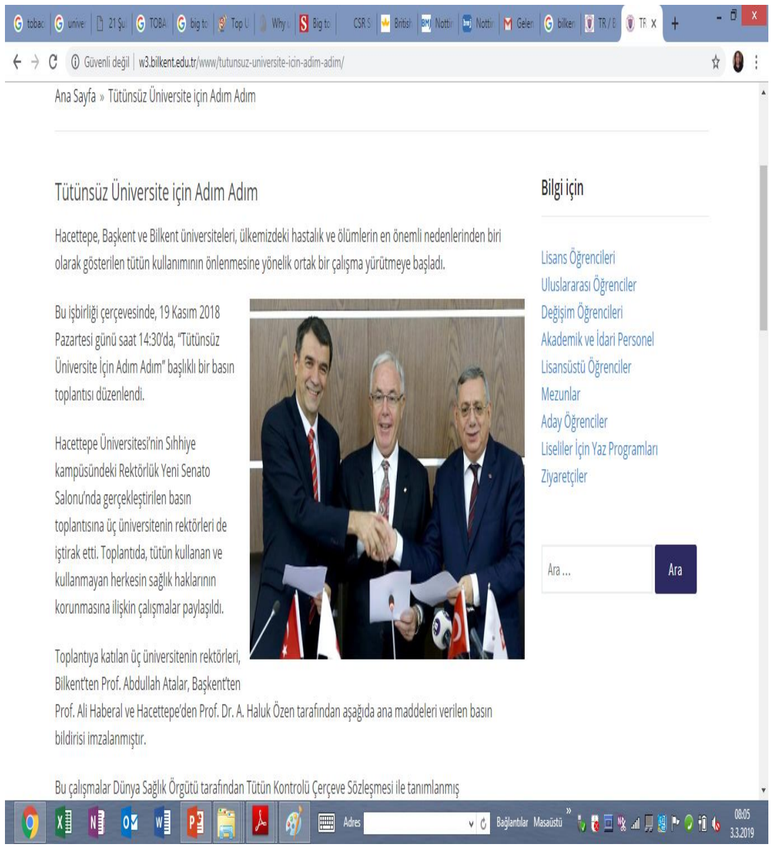

http://w3.bilkent.edu.tr/www/tutunsuz-universite-icin-adim-adim/

Ege Üniversitesi

Sarı çizgiler

https://cevremerkezi.ege.edu.tr/tr-5753/%E2%80%9Cezeli_rakip_ebedi_dostlar_dunya_tutunsuz_gunu_icin_bir_arada%E2%80%9D.html

İzmir Demokrasi Üniversitesi

18.12.2018

http://www.idu.edu.tr/?p=9287

Geçmişten bu yana…

Hacettepe'den…

- ✓Yerleşke içi çalışmalar
  - ✓ Mezuniyet öncesi/sonrası dersler
  - ✓ Öğrenci etkinlikleri
  - ✓ Akademik çalışmalar
  - ✓ Merkez (HÜTKOM)

    Yönetmelik Madde 6.ğ. Hacettepe Üniversitesinin sigarasız alan haline gelmesi için gerekli çalışmaları yapmak*
- ✓Uluslararası etkinlikler
- ✓Ulusal çalışmalar

http://www.hutkom.hacettepe.edu.tr/?sayfa=yonetmelik

Geçmişten bu yana…

Hacettepe'de…

Tütün kontrolü öncelikli bir çalışma konusu….

- Yönetim kadroları
- Öğretim üyeleri
- Yerleşkeleri kullananlar
- Öğrenciler
- Çalışanlar

Hacettepe'de güncel…

- ✓Merkez mevzuatında ve isminde değişiklik (21 Şubat 2019)
  - ✓ **Hacettepe Üniversitesi Tütün Kontrolü, Eğitim, Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜTKOM)**
- ✓Tütünsüz Yerleşke hedefi
- ✓Üniversitelerle koordinasyon
- ✓Çalışmaları Türkiye düzlemine taşıma çabası
- ✓Toplumsal duyarlılığı artırma etkinlikleri

http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190221-3.htm

Hacettepe’de güncel…

Hacettepe’de güncel…

30.5.2018 HÜ Senatosu toplantısı sonrasında ivme kazandı.

Hacettepe’de güncel…

http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190221-3.htm

Hacettepe’de güncel…

Tütünsüz Yerleşke İçin Adım Adım Rehberi 2019 (Basımda)

Hacettepe'de güncel…

TEMİZ HACETTEPE İNİSİYATİFİ

Temiz Hacettepe İnisiyatifi (THİ); 31 Ekim Günü Sıhhıye Yerleşkesinde 45 dakika mıntıka temizliği yaptı. Atatürk Anıtı çevresinde çoğu sigara izmariti olan poşetler dolusu çöp toplayan gönüllülerin oluşturduğu THİ zaman açısından yaşamlarının önemli bir bölümünü Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinde geçiren öğrenci, idari, akademik bütün üyelerin katılımına açık bir sosyal medya ortamıdır. İnisiyatif yaşanılan mikro çevreyi temiz tutabilmek için tutum ve davranış gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Gönüllü etkinlikler

Hacettepe’de güncel…

Gönüllü etkinlikler

Üniversitelerde tütün kontrolünü zorlaştırıcı faktörler…

- ✓Üniversitelerde okuyan/çalışan bireylerin konuya olan '%100 tütünsüz üniversite' yaklaşımlarında farklılıklar
- ✓Tütün kullananların itirazları
- ✓Şeffaf olmayan ilişkiler
- ✓Bilimsel olmayan söylemlerin yaygınlaş(tırıl)ması
- ✓Tütün endüstrisi taktikleri/müdahaleleri

Braverman MT, Hoogesteger LA, Johnson JA, Arao LE. Supportive of a smoke-free campus but opposed to a 100% tobacco-free campus: Identification of predictors among university students, faculty, and staff. Preventive Medicine, 2016; 94:20–26
https://insights.ovid.com/pubmed?pmid=25859902.

Ne(ler) yapılabilir?

- ✓İzlenebilir ve ölçülebilir eylem planları
- ✓Tütünsüz Yerleşke/Üniversite Ağları oluşturulması ve var olanlara katılımın sağlanması
- ✓Mevzuatın %100 uygulaması
- ✓İhlallerin izlenmesi ve gerekli yaptırımların uygulanması
- ✓Bilimsel çalışmalara bütçe ayrılması
- ✓Çok disiplinli çalışmalara olanak sağlanması
- ✓Bırakma hizmetlerinin herkes için erişilebilir olmasının sağlanması
- ✓….

Hatırlamakta yarar var!

✓Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi (FCTC-TKÇS)

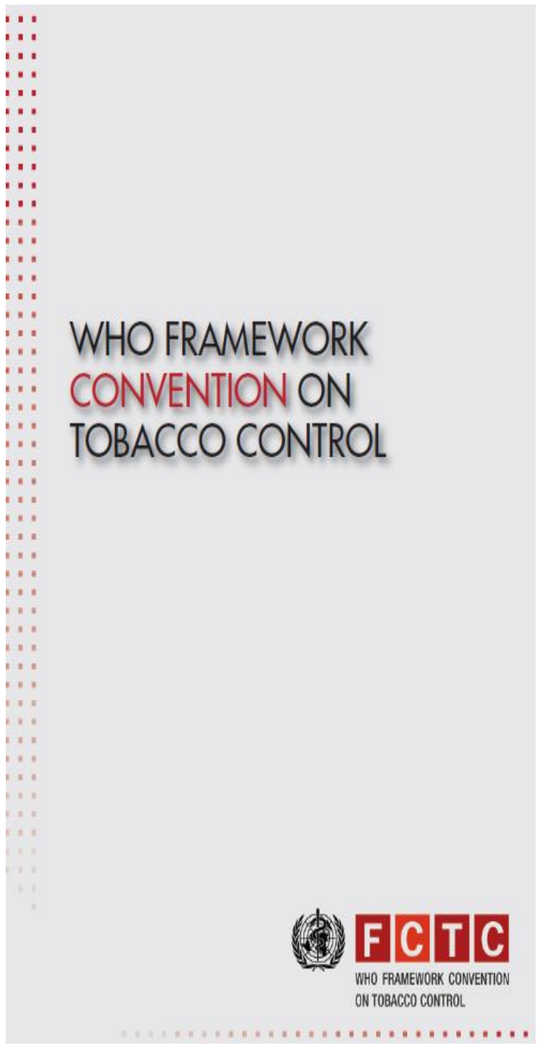

Madde 6. Fiyat ve vergi düzenlemesi (talebin azaltılmasına yönelik)

Madde 7. Talebin azaltılmasına yönelik fiyat uygulamaları dışındaki önlemler

Madde 8. Pasif etkilenimin önlenmesi

Madde 11. Tütün ürünlerinin paketleme ve etiketlemesi

Madde 12. Eğitim, iletişim ve toplum farkındalığının artırılması

Madde 13. Tütün reklam, promosyon ve sponsorluğun önlenmesi

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42811/9241591013.pdf;jsessionid=73BE9F9EAAAE1B044946A15F5C101EF8?sequence=1

Hatırlamakta yarar var!

✓Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi (FCTC-TKÇS)

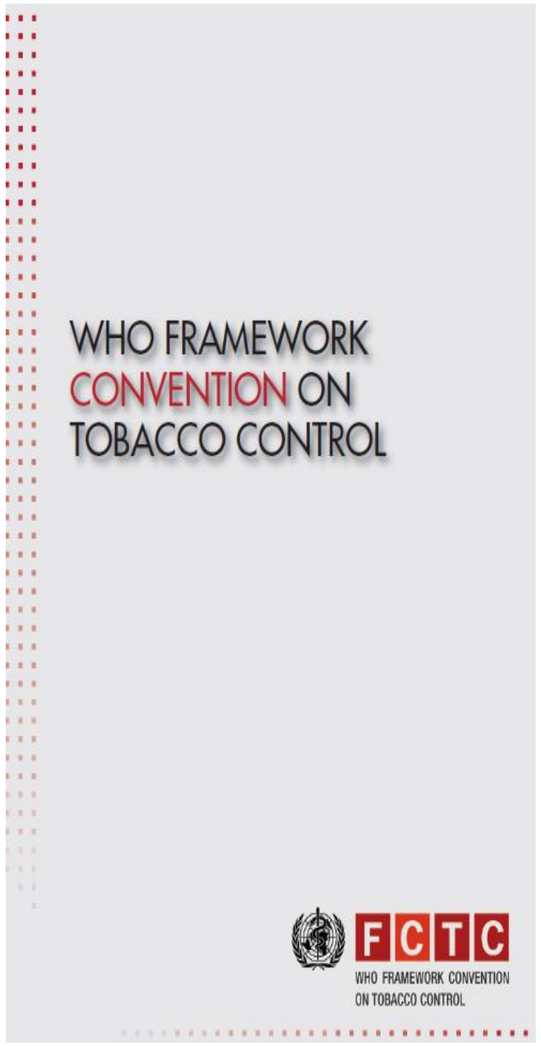

Arzın azaltılmasına yönelik Maddeler

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42811/9241591013.pdf;jsessionid=73BE9F9EAAAE1B044946A15F5C101EF8?sequence=1

TEMEL ÇÖZÜM

Tütün üretimi-kullanımı/tüketimi zincirini kırmak gerekir.

Üretim/ekim

İmalat

Geri dönüşüm

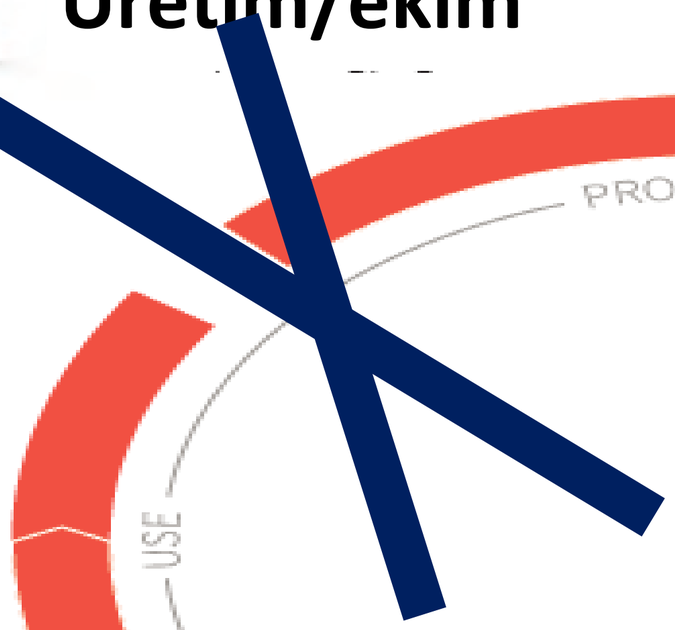

Paketleme-etiketleme

Kullanım

Tüketim

Pazarlama

Satış noktaları

Politikalar

https://files.tobaccoatlas.org/wp-content/uploads/2018/03/TobaccoAtlas_6thEdition_LoRes.pdf p 11.

Daha ileriye... En İyiye...

HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ

www.**hacettepe**.edu.tr